

Telman Attila írásai

## Tan Hao elvtárs

Kezemben egy bottal a Tiancsi partján üldögéltem, és feszülten figyeltem a vizet. Kilenc hónapnyi munka után már három szabadnap is járt volna – három szabad vasárnap –, de az első két alkalommal ezeket önkéntes közmunkára fordítottam. Még évtizedekkel ezelőtt szinte egyöntetűen megszavaztuk a hétnapos munkahetet, de Tan Hao elvtárs kívánságának teszünk eleget azal, hogy időnként vasárnap nem dolgozunk. A három szabad vasárnapi lehetőségem közül ez az első, amit valóban kivettem szabadnapként, és úgy döntöttem, kijövök a tóhoz. Reggel óta tizennégy halat fogtam, de még nem akartam visszatérni a barakkba; a pártot nem sérthettem meg ekkorácska mennyiséggel.

A hátam mögött egyenruhás partőr haladt el, és harsányan üdözölt:

– Éljen Tan Hao elvtárs!

Megfordultam, és ugyanezzel a köszönéssel válaszoltam neki. Jó érzés, hogy mindenki szereti Tan Hao elvtársat, legyen az mozdonyvezető vagy menedzser, kormányhivatalnok vagy pék, vincellér vagy esperes. Az ő személye és eszméi tartanak össze bennünket, általa vagyunk egy jól működő közösség, és ő ad értelmet a magánéletünknek is.

Szeretett vezetőnk, Tan Hao elvtárs már több mint negyven éve vezeti az országot. Igaz, talán öt éve nem tette látogatását egyetlen városban sem, és ez idő óta a televízióban is csak a régi beszédeit hallgathatjuk. Lehetséges, hogy beteg, hogy gyengélkedik – azonban rá jellemző módon saját nehézségeivel bennünket semmiképp nem terhel. Egy röpke pillanatig átsuhant az agyamon annak lehetősége, hogy esetleg már nem él, de azonnal el is resteltem magam érte. Nem! Tan Hao elvtárs egyszerűen nem halhat meg.

Estefelé tértem vissza a barakkba negyven hallal, és leadtam csoportfelelősünknek, Nyi elvtársnak, aki meleg szavakkal mél-

tatta a párt iránti elkötelezettségemet. Hamarosan úgy éreztem, nagyon gyenge és fáradt vagyok, ezért a szokásos idő előtt lefeküdtem. Éjjel magas láz ébresztett – a hosszas parton üldögélés miatt alaposan átfázhattam.

Csak egy hét múlva gyógyultam meg, és ez idő alatt végig hiányoztam a munkából. Betegszabadság idején hetvenöt százalékos fizetést kapunk, de Nyi elvtárs ragaszkodott ahhoz, hogy a teljes fizetésemet megkapjam, mivel a pártért végzett munkám idején betegedtem meg. Látva, hogy értelmetlen az ellenkezés, átvettem a teljes fizetést, majd hazaérve a többlet huszonöt százalékot félretettem, hogy a későbbiekben felhasználhassam Tan Hao elvtárs népszerűsítésére.

A barakk, amiben háromszázhuszonegyed-magammal lakom, egészen közel esik a munkahelyemhez, így abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy, ellentétben megannyi honfitársammal, reggelente nem kell munkába utaznom – lakóhelyünk ugyanis a gyártól alig tizenöt méternyire, egész pontosan annak udvarán helyezkedik el. Ablakaink a barakk ezen oldalán szembenéznek a vállalat épületével; kitekintve gyakorlatilag csak az üzem falát látjuk.

Az állami vállalat, amiben szerencsém van dolgozni, Tan Hao elvtársról készít képeket, mindenféle méretben. Vannak közöttük kisebb képek, olyan három méter magasak, vannak közepesek, mintegy tíz-tizenöt méteresek, és vannak egészen nagyok is, melyekkel le lehet fedni egy tizenöt vagy húszemeletes épület teljes oldalát.

A vállalatban Nyi elvtárral faliújságot is szerkesztünk, melyre minden héten újabb idézeteket ragasztunk ki Tan Hao elvtárs pártkongresszusi beszédeiből. Az idézetekben rejlő gondolatok a hét folyamán a csoport jeligéivé válnak: munkahelyi feladatainkhoz, de még mindennapi gondjainkhoz is ezekből merítünk erőt, bölcsességet, inspirációt, lelkesedést.

\*

Vállalatunk homlokzatával szemben, az út túloldalán az egykori operaház áll. Néhány hete ismét élet költözött az öreg épületbe, újabban ugyanis itt gyakorolnak a női kórusok, akik Tan

Hao elvtársról énekelnek, és a televízióban is heti rendszerességgel szerepelnek. Mivel az operaháznak nincs saját kantinja, a kórusokban éneklő nők a vállalatunknál étkeznek. Legtöbbjüket látásból már kezdem ismerni.

Csincsi elvtársnőre a vállalat étkezdéjében figyeltem fel egyik munkaszünetben, amint asztalánál egy könyvet forgatott. A könyv Tan Hao elvtárs fiatalkoráról szólt, amikor megismerkedett a forradalmi eszmékkal, beállt a munkásmozgalomba, és annak élharcosa lett. Ezt a ritka életmű-kiadást már régóta kerestem, ezért a nővel szembeni bátortalanságom ellenére megkörménykeztem az igen bájos Csincsi elvtársnőt, és Tan Hao elvtárs iránti csodálatomról beszéltem neki. Elhivatottságomnak meg is lett a jutalma, ugyanis az elvtársnő megígérte, hogy amint elolvasta a könyvet, néhány napra kölcsönadja.

A könyvet körülbelül egy hét múlva kaptam kézhez: az elvtársnő, miután végzett vele, ismét magával hozta az étkezdébe. Mi aznap korábban ebédeltünk, s mivel nem talált a kantintemben, megkeresett a munkahelyemen, az emeleten. Főnököm, Nyi elvtárs előzékenyen felajánlotta, hogy vegyek ki tizenöt perc szünetet, vezessem körbe az elvtársnőt az épületben, és mutassam meg neki, milyen munkát végzünk.

Csincsi elvtársnő le volt nyűgözve a látottaktól, s miután letelt a nézelődésre fordítható negyedóra, úgy tűnt, hogy a búcsúzásnál nem siet, mintha valamin gondolkozna. Ekkor hirtelen magamat is megleptem vakmerőséggel, ugyanis kiböktem, hogy másnap a moziban egy fiatal, díjnyertes rendező filmjének premierjét fogják vetíteni, és megkérdeztem, lenne-e kedve hozzám csatlakozni. Az elvtársnő örömmel beleegyezett, majd szemérmesen bevallotta, hogy ő is épp ezt szeretne volna megkérdezni tőlem.

Másnap munkaidő után magamra öltöttem a legszebb ünnepi egyenruhám, megkerestem szállásán az elvtársnőt, és egy kolléganőjével hármásban elmentünk a moziba. Kiváló filmet tekinthettünk meg, mely azokat az éveket mutatta be Tan Hao elvtárs életéből, amikor lefektette államunk ideológiájának alapjait. Tan Hao elvtárs a tandzsi eszme megalkotója, és ez az eszme az

egyeniség függetlenségének és önállóságának kibontakoztatásáról szól.

Az országban a Tan Hao elvtárs iránt érzett tiszteletből senki nem viseli a Tan családnevet, sem a Hao keresztnévet – az elmúlt évtizedekben mintegy negyvenezer állampolgár változtatott nevet, hogy ez a név egyetlen emberrel, a vezetőnkkel válhasson egyé.

A film után az elvtársnőket visszakísértem szállásukra. Útközben megbeszéltük a filmben látottakat. A kissé csúszós útra való tekintettel Csincsi elvtársnő belém karolt, és így tettük meg a teljes visszautat, karon fogva, mint egy pár.

A következő két napot a városon kívül töltöttem: egy nagy rakomány képet szállítottunk néhány helységbe, melyeket helyben fel is szereltünk. A harmadik nap reggelén tértünk vissza, és kora délután, amikor a vállalat épülete előtt az étkezde bejárata felé tartottam, egyszer csak hallottam, hogy egy kedves, örömteli női hang üdvözlő:

– Éljen Tan Hao elvtárs!

Megfordultam, és láttam, hogy Csincsi elvtársnő tart felém mosolyogva. Az erős napsütés miatt az egyenruhájához tartozó sapkát is levette. Első alkalommal láttam így, kibontott, hosszú hajjal. Annyira gyönyörű látvány volt, hogy a szívem nagyot dobant, miközben nagy nehezen én is kipréseltem a számon:

– Éljen Tan Hao elvtárs!

Csak kétpercnyi időnk volt beszélgetni, mialatt gyorsan elmondta, hogy aznap a kórossal késő estig benn kell maradniuk, mert a másnapi nagy előadásra és televíziós felvételre készülnek. Megegyeztünk, hogy az előadás után találkozni fogunk.

Másnap este Csincsi elvtársnő a vállalathoz jött. Kulcsom van a barakk orvosi rendelőjéhez, ebbe a kis helyiségbe mentünk be. A padlóra teríttem egy dupla pokrócot, és ezen – az egyenruhánkra ügyelve – óvatosan végigfeküdtünk. Egy kazettáról Tan Hao elvtárs egyik régi konferencián elmondott beszédét hallgattuk meg, egy igen ritka szöveget, melyről állítólag nem is készült televíziós felvétel.

A konferenciabeszéd sok gondolatot elindított bennünk, és a kazetta lejárta után hosszasan megtárgyaltuk az elhangzottakat. Csak háromnegyed óra múlva hallgattunk el, de jóleső csendbe

merülve tovább feküdtünk. Csincsi elvtársnő kölnijének illata finom volt, a közelsége pedig mámorító. Egyszer csak önkéntelenül a könyökömre támaszkodtam, odahajoltam az elvtársnő fölé, és elővigyázattal, nehogy összegyűrjem az egyenruháját, kétszer lassan megcsókoltam. Az első csóknál részéről még jóformán semmi reakciót nem éreztem, a másodiknál azonban boldogan állapítottam meg, hogy visszacsókolt.

Innentől kezdve, amennyire a munkaprogramunk engedte, Csincsi elvtársnővel rendszeresen találkoztunk – mondhatnám úgy is, hogy együtt jártunk. Néhány hónap után közös jövőt kezdtünk tervezni, és egyre többet álmodoztunk azon is, mi mindent tehetnénk közösen Tan Hao elvtárs és a tandzsi eszme további népszerűsítéséért.

\*

Egy napon Csincsi elvtársnő szomorúan fogadott. Kiderült, hogy a párt áthelyezi munkatársai egy csoportjával együtt az ország másik végébe. A napi munkarendünk mellett ez azt jelentette, hogy többé nem találkozhatunk.

A búcsúnk estéje igen szomorú volt. Csincsi elvtársnő azzal vigasztalt, hogy biztosan találok valakit, akiben ugyanekkora lesz az elhivatottság Tan Hao elvtárs iránt. Igaza lett: másnap délben a munkahelyi étkezdében megláttam egy csinos, fekete hajú fiatal hölgyet, aki az asztalánál Tan Hao elvtársat ábrázoló képeslapokat nézegetett. Egy távoli családtagnak szeretett volna üdvözlöt küldeni, és nem tudott választani a lapok közül. Segítettem neki meghozni a döntést.

Másnap is találkoztunk, és este elmentünk egy népművészeti előadásra, melyen Tan Hao elvtárs kedvenc népi táncait tekinthettük meg. A következő időkben szinte mindennap találkoztunk, és közös programokat szerveztünk. A dolgok elég gyorsan haladtak közöttünk, és nemsokára családalapítást terveztünk.

Terveinket keresztülhúzta, hogy a párt néhány hónap múlva ezt a hölgyet is váratlanul áthelyezte egy másik zónába. Az elszakadásunk megviselt, egy ideig nagyon hiányoltam őt.

\*

Jelenleg elmondhatom, hogy szerencsére minden rendben van. Újdonság, hogy Nyi elvtárssal közösen egy eléggé tágas, több mint tíz négyzetméteres lakrészt kaptam, melyben az emeletes ágyon kívül egy közös szekrényke, egy kis asztal és két szék is elfér. A fürdő és a vécé a folyosón van, nagyon közel a szobánkhoz, és az emeletünkön lakó többi elvtárssal közösen ragyogó tisztán tartjuk.

Nyi elvtárssal nagyon jól megvagyunk, együtt munkálkodunk a párt ügyén, esténként pedig jókat beszélgetünk, nagyokat filozofálunk a tandzsi eszméről. Nyi elvtárs a párt elhivatott tagja, a tandzsi eszme igazi filozófusa, aki Tan Hao elvtárs szellemének mélységeit fáradhatatlanul kutatja. Ami engem illet, szerencsésnek és kivételezettnek tartom magam, amiért a sors ebben a megtiszteltetésben részesített, hogy ilyen emberrel lakhatok.

Éljen Tan Hao elvtárs!

## A hős

Egy borús októberi reggelen a kert végi, kiszáradt szilvafa tövében üldögtünk kettesben. Borzas holló szállt mellénk az egyik kopár ágra, és éktelen lármába kezdett. Szűnni nem akaró méltatlankodását, az életből való kiábrándultságát hosszú perceken keresztül hallgattuk, míg végül belefáradt, és kis időre elcsendesedett.

– Talán mi voltunk az egyedüliek, akiknek kiönthette a lelkét – tűnődött el Bendegúz. Kicsit elgondolkodtam ezen, majd egyetlen bólintottam.

– Egy nemrég olvasott novella szereplője jut róla eszembe – folytatta. – A történet 2042-ben játszódik. Ottokár, egy átlagos állampolgár részt vesz a kötelező munkahelyi orvosi vizsgálaton, ahol vért és szövetmintát vesznek tőle és a többi alkalmazottól. Az eredmények egy hét múlva érkeznek meg. Ekkor Ottokárt fontoskodva magukhoz hívatják. Rögtön furcsának találja, hogy nemcsak az orvosok vannak jelen, hanem néhány öltönyös úri-

ember is, akik, mielőtt bármit is közölnének az állapotáról, előbb hellyel kínálják.

A holló néhányszor megcsattogtatta a szárnyait, felröppent, majd néhány kusza, rövid kör után visszazállt ugyanarra az ágra.

– Talán rákot vagy egyéb súlyos betegséget diagnosztizáltak nála? – kérdeztem. Bendegúz lassan megrázta a fejét.

– Nem – válaszolta elgondolkozva. – Hanem azt állapították meg róla, hogy hős.

– Hogy hős?

– Ezt kezdetben ő is éppoly értetlenül fogadta. De megmagyarázták neki, hogy a vett vérminták mikroszkopikus részecskéinek tanulmányozásával és bizonyos genetikai elemzések révén az derült ki, hogy ő, mármint Ottokár: hős. A módszer teljesen tudományos és tévedhetetlen, és az eredmény minden kétséget kizáróan megbízható.

– Hm. Hogyan fogadta a hírt?

– Össze volt zavarodva, és szerette volna megérteni, hogy ez mit jelenthet. Elég gyorsan elbúcsúztak tőle, hát magára maradt a sok kérdéssel. Otthona csendjében hosszasan elgondolkozott önmagán és életén, és múltjában nem sok nyomát találta bátorságnak vagy önfeláldozásnak. Sokkal inkább úgy látta magát, mint a kényelmet és a mindennapi rutint szerető embert, aki a kihívásokat elkerüli, bizonyos helyzetekben talán még gyáva is, aki inkább eleve lemond bizonyos dolgokról, mintsem hogy megküzdjön értük. Több olyan helyzetre is visszaemlékezett, amikor megvédhette volna a gyengébbeket, de inkább a háttérben maradt, hogy elkerülje a konfliktust.

Másnap délelőtt értesítették, hogy munkaidő után meg kell jellennie egy nyilvános eseményen. Egy politikai-hazafias rendezvényről volt szó, amit türelmesen végigült, pontosabban végigunatkozott. A következő napokban elkezdték írni az életrajzát, és órákon keresztül a biográfusok kérdéseire kellett válaszolnia. Eközben az állami televízió élő műsoraiban is részt kellett vennie néhányszor, rendszeresen nyilatkozatokat kértek tőle, és minden nagyobb rendezvényen protokollszerűen meg kellett jellennie.

Igen rosszul viselte, hogy eddigi élete egyik napról a másikra teljesen felfordul. Egyszer a főorvosnak próbálta megmagyarázni, hogy az egész bizonyára egy nagy félreértés, ő magában a hősiességnek nyomát sem találja. Az orvos nem vette komolyan, és megismételte, hogy nyugodt lehet, mert a genetikai vizsgálat teljes bizonyossággal jelzi, hogy hős. Ottokár hivatalosabb személyeknél is megpróbálta tisztázni magát, de ott sem járt több sikerrel. Mindeközben a meghívások és a kötelező programok egyre csak szaporodtak, ő pedig egyre jobban vágyott arra, hogy végre békén hagyják.

Egy nap aztán egy másik furcsa dologról értesült: egy, az övéhez hasonló orvosi vizsgálatot követően a sógorát szentnek találták.

– Helytálló volt a diagnózis?

– Nos, Ottokár tapasztalata szerint a sógora kifejezetten kicsinyes, fukar, önző, hirtelen haragú, sőt bosszúálló ember volt. Miután tudományos módszerekkel megállapították róla, hogy szent, neki is mindenféle rendezvényen és találkozón részt kellett vennie, természetesen ezek az események többnyire vallásos jellegűek voltak.

Ottokár megpróbált kapcsolatba lépni sógorával, hogy személyesen beszélgesse vele a történekről, és megossza vele elképzelését, miszerint mindketten egy nagy tévedés áldozatai, de ekkoriban már mindkettejüknek annyi kötelezettsége volt, hogy nem tudtak alkalmat teremteni a találkozásra. Közben egy szobrászcsoport elkezdett dolgozni Ottokár életnagyságúnál ötször magasabb szobrán, a kényszerű modellkedéssel hetek teltek el.

Családtagjaitól, munkatársaitól, ismerőseitől egyre jobban elszakadt, mindössze egy barátja maradt, akivel őszintén elbeszélgethetett. Legalább mondanák meg, miféle hős vagyok, fakadt ki egyik utolsó találkozásuk alkalmával a barátinak. Politikai hős vagyok, nemzeti hős, vagy miféle téren lennék hős? És egyáltalán mi az a hőstetem, ami által hőssé lettem?

– Jogos kérdések. Mi történik aztán veled?

– A könyv szerint Ottokár egy rangos állami elmeegógyintézetben végzi. Kómában fekszik naphosszat némán és mozdulat-

lanul, mindenki számára megszólíthatatlanul és hozzáférhetetlenül.

– Legalább békén hagyják...

– Igen. A maga módján így vonul vissza.

– És mi történik a sógorral?

– Nos, őt más fából faragták, és családja is van, nem hátrálhat meg ilyen egyszerűen. Ő a végén pápa lesz a Vatikánban.

A holló hosszasan megcsattogtatta a szárnyait, majd elrepült a távoli domb irányába. Tekintetünk addig követte, amíg el nem tűnt a látóhatáron. Kisvártatva mi is szedelőzködtünk, és a dolgunkra mentünk.

Néhány hónappal később véletlenül rábukkantam a könyvre, melynek tartalmát Bendegúz elmesélte. Kiderült, hogy a történetnek nincs vége azzal, amit Bendegúz elmondott.

Hőszületet ugyanis egy alkalommal, amikor kómaszerű állapotban fekszik a kórházi ágyon, meglátogatja néhány régi barát. Mivel Ottokárral senkinek sem sikerül kommunikálni, a barátok a betegágy mellett egymással elegyednek halk csevegésbe. Beszélgetés közben szóba kerülnek az aktuális politikai események is, és a mozdulatlanul fekvő, ám öntudatánál lévő Ottokár figyelmét felkelti az egyik beszédtema.

További csaknem három hónapot tölt látszólag teljes passzivitásban a kórházban, majd az állam nemzeti ünnepén, amikor a kórházi felügyelet a szokásosnál kevésbé éber, egyszer csak feltápaszkodik az ágyból, az ápolók szobájába surranva ruhát cserél, a kórházból megszökik, majd a város szélén felül egy autóbuszra, mellyel migránsokat toloncolnak vissza egy szomszéd országba.

Ottokár innen több országon keresztül a migráns útvonallal ellentétes irányba halad, és végül egy déli államban köt ki, ahol napfény, tenger és kókuszpálmák vannak, sok céltalan, de boldog emberrel. Itt állapodik meg, családot alapít, személyazonosságát titokban tartja, és csak karácsonykor küld egy-egy képeslapot otthoni hozzátartozóinak. A képeslapok első oldalán lévő fényképen mindig a tenger, a part és a pálmafák láthatók, a lap hátoldalára pedig szöveg helyett rendszerint néhány mosolygó napot rajzol.